

Mittuniversitetet
MID SWEDEN UNIVERSITY

Workshop om kritiska kulturarvs- och museistudier

14 januari 2020, kl. 10.00–17.30

Learning Lab N 510, Campus Åkroken, Sundsvall, Mittuniversitetet

Workshop om kritiska kulturarvs- och museistudier

Varmt välkommen att delta i denna workshop där forskning om kulturarv och museala praktiker presenteras och problematiseras ur olika teoretiska perspektiv. Det bjuds på lunch och en lättare middagsbuffé för att kunna mingla, knyta nya kontakter och hitta gemensamma frågor att diskutera.

Workshopen arrangeras av det nystartade forskningsnätverket Nätverk för kritiska kulturarvs- och museistudier som är placerat vid Forum för Genusvetenskap och Institutionen för humaniora och samhällsvetenskap (HSV) vid Mittuniversitetet. Nätverket är en långsiktig satsning som ska leda till ny forskning och samverkan. Genom att arrangera ett möte mellan forskare från HSV och representanter för kulturarvs- och museisektorn i Jämtlands och Västernorrlands län hoppas nätverket kunna skapa en kontaktyta som både kan gagna den vetenskapliga kunskaps-utvecklingen och bygga en bro mellan universitetet och de aktörer som utvecklar, förvaltar och förmedlar kulturarv och bedriver museiverksamhet.

Mvh

Karin Jarnkvist & Carola Nordbäck

Program

10.00-12.00 Learning Lab		
Introduktion Karin Jarnkvist och Carola Nordbäck		
NTNU i Trondheim	Mattias Bäckström	Om heritologi och museologi, kulturarvsstudier och museistudier samt nordisk museologi. En skiss över vetenskapsteori och forskningsverksamhet i ett internationellt sammanhang.
Universitetet i Agder	Ida Marie Høeg	Religion and the secular contesting public space. The influence of gender on ritual practices in the context of the synagogue in Trondheim, Norway.
Lunch 12.00-12.45 i Åkroken		
Session 1: 12.45-14.20 Museipedagogik och museers publika arbete		
Jamtli	Christina Wistman	Angelägen och relevant – museiskapande i Sverige kring 1900-talets mitt
Mittuniversitetet	Annika Hellman och Sofia Bergström Eriksson	Museet som lärandemiljö, barns agens och kreativitet
Mittuniversitetet	Carola Nordbäck	Ekokritisk museipedagogik i skuggan av Antropocen
Mittuniversitetet	Karin Jarnkvist	Museet som länk mellan unga och politiker
Länsmuseet Västernorrland	Kajsa Hartig	Att samla digital fotografi: I brytningspunkten mellan samlingarnas teori och praktik och i centrum för digital verksamhetsutveckling
Session 2: 14.20-15.35 Kritiska perspektiv på kulturarv		
Mittuniversitetet	Samuel Edquist	Går det att tala om "kulturarv" utan att klibba fast i okritisk historiefetischism?
Mittuniversitetet	Sara Nyhlén Katarina L Gidlund	Archiving a region – a critical analysis of doing cultural heritage
Västernorrlands museum	Bengt Wittgren	Digitalisering av kulturarv: Gör alla på samma sätt och av samma skäl?
Mittuniversitetet	Minna Lundgren	Krigets kulturarv: Om gränser och gränsskapande, att existera och höra till i Kaukasus och Tornedalen
Session 3: 15.40-17.10 Kritiska perspektiv på kulturarv		
Mittuniversitetet	Cecilia Dahlbäck	Kulturarv, identitet och plats
Mittuniversitetet	Anna-Pya Sjödin	Vems yoga är det? Att äga tanke och praktik
Mittuniversitetet	Katarina G Nygren Sara Nyhlén	Fragments of mobility – disrupting ethnocentric stories of the past through visual community archives
Mittuniversitetet	Anki Edlund	Vykort som dokumentärt kulturarv
Mittuniversitetet	Peter Degerman	Poetiskt kulturarv som markerad skillnad
Sammanfattning och avslutning 17.10-17.30 Karin Jarnkvist och Carola Nordbäck		
Middagsbuffé 17.40 i Grönborgs		

Abstracts

Angelägen och relevant. Museiskapanden i Sverige kring 1900-talets mitt

Christina G. Wistman

Med utgångspunkt i museiskapanden och svenskt museiväsende vid mitten av 1900-talet undersöks konstsamlingar, konstens betydelse och sociala funktion. Övergripande handlar det om att ge en överblick över tankarna bakom ett antal museigrundanden och ett urval museer undersöks närmare särskilt avseende deras fundament: samlingarna. Varur är samlingarna sprungna och hur hanteras och förvaltas de idag? Samlingarnas sociala funktion är en viktig aspekt. År 1958 öppnade Moderna Museet i Stockholm. Samlingarna bestod då till stora delar av konst överförd från Nationalmuseum. Tio år tidigare, i slutet av juni 1948, invigdes Prins Eugens Waldemarsudde, ett museum som per definition blev Sveriges första museum för modern och samtida svensk konst. Dessa museer är exempel på två olika typer av museigrundanden; det ena tillkommit på enskilt initiativ, det andra offentligt grundat. De är dessutom endast två exempel på nya svenska (konst)museer kring 1900-talets mitt.

Vad gäller donatorsmuseerna och läns museerna är de drivande krafterna bakom respektive museums tillkomst intressanta och givande att undersöka. Hur blev dessa samlingar museala, och vad är en museal samling? Det framstår tydligt att de regionala museer som idag aktivt arbetar med konst håller sig mer relevanta och attraktiva än de som mer fokuserar allmän kulturhistoria. De konstnärshem som musealiserades kring 1900-talets mitt har valt olika överlevnadsstrategier. Är den ursprungliga huvudpersonen för dessa museer idag en belastning eller en värdefull utgångspunkt för museiverksamheten? Är konstnärshem ett obsolet fenomen?

Den senaste museiutredningen har definierat vilka museer som skulle kunna åtnjuta statligt stöd, och bland de museer som utdefinierats finns ett antal mindre museer som tillkom under den tidsperiod som detta projekt undersöker. Detta och Museilagen leder forskningstrådarna fram till vår egen tid, och museers relevans och angelägenhet blir viktiga frågor.

För bearbetning av materialet används Pierre Bourdieus teoretiska begrepp. Under undersökningsperioden bestod det svenska konstfältet av aktörer som museer, gallerier, konsthandlare, universitet, konstnärer, konstkritiker, konstvetare och konstsamlare. Är det möjligt att även museala institutioner kan röra sig på fältet och förändra/förmera sitt kapitalinnehav? I denna forskningspresentation skall huvudsakligen detta spår fokuseras utifrån exemplet Prins Eugens Waldemarsudde, prinsens allkonstverk som idag är en forskningsinstitution.

Museet som lärandemiljö, barns agens och kreativitet

Annika Hellman, Sofia Eriksson Bergström

Syftet med forskningsstudien Design för lärande på Kulturmagasinet: Barnkultur, teknik och hållbarhet är att utveckla ny kunskap om hur museer kan planera och utforma pedagogiskt anpassade lärmiljöer och läraaktiviteter kring arbete med barnkultur, hållbarhet och teknik som är väl lämpade för barns och ungas behov och förutsättningar. Projektet syftar även till att synliggöra barns röster och perspektiv på hållbarhet och teknik.

I projektet ska vi utveckla aktiviteter och verktyg som kan förbättra lärares möjligheter att nyttja museet som lärandemiljö i den vardagliga undervisningspraktiken. Genom denna workshop vill vi diskutera två idéer till aktiviteter för barn i den kommande utställningen Pettson och Findus på Kulturmagasinet i Sundsvall, som ska lyfta fram barns röster, kompetens och agens.

Ekokritisk museipedagogik i skuggan av Antropocen

Carola Nordbäck

Under 2019 har jag arbetat med ett museipedagogiskt forsknings- och utvecklingsprojekt som handlat om museers publika verksamhet i skuggan av Antropocen. Projektet har bedrivits vid Världskulturmuseet i Göteborg med Västernorrlands museum i Härnösand som samarbetspartner. Syftet med projektet har varit att undersöka, utveckla och tillämpa ekokritiska perspektiv i analyser av utställningar, pedagogiska verktyg och skolprogram och på så sätt bidra till etablerandet av en ekokritisk museipedagogik i Sverige. Med ekokritisk museipedagogik avses här en pedagogik som bidrar till fördjupad förståelse av relationen mellan människan och hennes livsmiljö, såväl historiskt som i vår samtid, genom att frilägga och utmana antropocentriska föreställningar och attityder kring människa, natur, miljö och djur i olika sammanhang. Projektet ska genom denna ekokritiska ansats även utveckla kunskap om hur museer kan främja lärande för hållbar utveckling (mål 4.7 i Agenda 2030). Projektets resultat kommer att presenteras i en antologi sommaren 2020.

Min presentation vid workshopen kommer att utgå från de erfarenheter och forskningsresultat som projektet har resulterat i. Projektarbetet har strukturerats utifrån tre teman: tid, natur-kultur och människa-djur. Dessa teman har genomsyrat de utställningsanalyser, föreläsningar samt teoretiska och historiska undersökningar som bedrivits inom projektet. Jag kommer därför att ge en fördjupad beskrivning av dessa teman samt exempel på resultat och nya frågor som vuxit fram i relation till dem. I fokus för presentationen är följande frågor: hur har det ekokritiska perspektivet bidragit till att fördjupa förståelsen av kultur- respektive naturhistoriska museers antropocentriska karaktär? Vilken förståelse av ekokritisk museipedagogik har vuxit fram inom projektet?

Museet som länk mellan unga och politiker

Karin Jarnkvist

Museers funktion som länk mellan beslutsfattare och medborgare är central i den här presentationen, vilken behandlar förstudien Ung i Timrå som pågår under 2020. Studien tar sin utgångspunkt i ett socialt problem; ungas ökade upplevelse av otrygghet i Timrå kommun. De senaste årens LUPP-undersökningar visar att både tjejer och killar upplever en ökad otrygghet men att tjejer gör det i högre grad än killar. Det saknas dock en djupgående analys av vad (o)trygghet innebär för dessa ungdomar, vad exempelvis kön, ekonomiska förhållanden och bostadsområde har för betydelse för upplevelsen av (o)trygghet. Projektet Ung i Timrå syftar till att utifrån ett intersektionellt genusperspektiv fördjupa kunskapen om ungas upplevda (o)trygghet i Timrå kommun. Studien genomförs med metoden photovoice, i vilken deltagarna jobbar i grupp med att fotografera/filma/berätta om sina upplevelser. En tjej- respektive killgrupp från två olika bostadsområden i Timrå kommun deltar i studien, vilken resulterar i en utställning vid Västernorrlands länsmuseum.

Studien har som övergripande mål att öka kunskapen om utmaningar och potential vad gäller en trygg, jämställd och jämlik uppväxtmiljö för unga i Timrå kommun samt att nå beslutsfattare med förslag till förändring som kan stärka upplevelsen av trygghet. Museet har en central funktion som länk mellan de unga deltagarna och beslutsfattare i kommunen eftersom beslutsfattarna bjuds in att ta del av den utställning som de unga arbetar fram under projektets gång. Studien genererar också kulturhistoriskt arkivmaterial från unga i Timrå, vilket närmast saknas i nuläget.

Hur upplever unga metoden Photovoice? Hur kan metoden användas för att dels utveckla museers roll som länk mellan invånare och beslutsfattare, dels utveckla museers metoder för insamling av fotografier och berättelser till att bli mer inkluderande? Det är några av de frågor som förstudien Ung i Timrå undersöker.

Att samla social digital fotografi - i brytningspunkten mellan samlingarnas teori och praktik och i centrum för digital verksamhetsutveckling

Kajsa Hartig

Forskningsprojektet Collecting Social Photo avslutas i mars 2020. I projektet, som pågått sedan 2017, medverkar fyra museer och arkiv, Nordiska museet, Stockholms länsmuseum, Finlands fotografiska museum och Aalborg stadsarkiv. Forskningspartner är Socialantropologiska institutionen, Stockholms universitet.

Projektet syftar till att producera rekommendationer för hur museer och arkiv kan samla social digital fotografi, de flyktiga bilder vi tar med våra mobiltelefoner och som ofta delas i sociala medier. Begreppet social digital fotografi används i projektet för att understryka att bilderna blivit en del av en samtida ständigt pågående dialog och ett socialt utbyte, samtidigt som de är helt beroende av digital teknik för att produceras och konsumeras.

Under tre år har elva fallstudier genomförts för att undersöka hur insamlingsprocesser kan utvecklas, hur digital teknologi påverkar arbetssätt och metoder, och hur inkluderande metoder kan implementeras för att skapa bredare representation i museisamlingar och arkiv. Konkret har fallstudierna bland annat undersökt vad ett flöde av Instagrabilder med lokala hashtags och geotags kan ge för ingångar till att starta en insamling från en plats, men också hur olika engagemangsskapande aktiviteter, till exempel samarbeten med lokalarkiv kan stärka insamlingsinitiativ. Vidare har projektet undersökt olika visuella uttryckssätt i sociala medier, insamling från individuella instagrammare och deltagare i Facebook-grupper. Ytterligare fallstudier rör händelser, från återkommande traditioner som julfirande till extraordinära händelser som terrorrådet på Drottninggatan 2017 och de virala kampanjerna #metoo och #knytblus.

Projektets rekommendationer omfattar tre övergripande områden:

- 1) Insamling behöver ske med människan i fokus med agila projektprocesser och genom metoder som service design och design thinking
- 2) Den digitala tekniken är central i alla steg i insamlingsprocessen som ett sätt att förutom införliva fotografierna i samlingarna också sänka trösklarna för deltagande och för att engagera publiken att delta och samarbeta
- 3) Insamlings- och urvalspolicies behöver ses över eftersom social digital fotografi ställer nya krav på insatser i insamlingsarbetet

Den här presentationen lyfter utmaningarna med att förändra arbetsmetoder för insamling av social digital fotografi när praktik och teori möts på ganska ojämna grunder, i en tid när digital verksamhetsutveckling samtidigt ställer stora krav på museer.

Går det att tala om "kulturarv" utan att klibba fast i okritisk historie-fetischism?

Samuel Edquist

För de allra flesta som forskar om eller arbetar med kulturarv och historiebruk, är det alldeles självklart att "kulturarv" är något socialt och historiskt konstruerat, alltid omgärdat av konflikter av olika slag. Åtskilliga vetenskapliga studier och projekt inom minnesinstitutionerna har påvisat hur traditionell historieförmedling skett ur de maktägandes perspektiv. Man har också på olika sätt försökt upprätta de underordnades kulturarv, ibland i samarbete med aktörer utanför de traditionella institutionerna. Idag är det vanligt att arbeta med "delaktighet" och "crowdsourcing" för att på så sätt "demokratisera" institutionerna.

Frågan är dock vad som egentligen händer när kulturarvsprocesserna präglas av mer mångfald. Något jag ofta intresserat mig för i min tidigare forskning är hur emancipatoriska strävanden på kulturarvsområdet ofta ändå fört med sig tankegoods som i själva verket är ideologiskt dominanta i samhället. Ett typiskt fall är att nationalism eller ett ibland närmast icke-demokratiskt fokus på "starka personligheter" kan vara framträdande i mer eller mindre alternativ historieskrivning från t.ex. rörelser som velat lyfta fram kvinnornas eller arbetarklassens plats i det förgångna.

Det tycks också vara så att själva begreppet "kulturarv" – vare sig man vill det eller inte – bär med sig ett traditionellt tankegod: där det förflutna förtingligas till något självklart gott och närmast oproblemiskt, något som också implicit anses samlande och gemenskapande för en viss grupp av människor, vanligen kopplat till regional, nationell och/eller etnisk tillhörighet. Officiell kulturarvspolitik säger vanligen det motsatta: kulturarv är mångdimensionellt och föränderligt, kulturarv skapar vi här och nu. I verkligheten samexisterar vanligen denna sympatiska definition med den mer traditionella, som i stort sett reproducerar falska och på alla sätt okritiska idealbilder av det förflutna.

Vad jag därför skulle vilja är att – till stor del med avstamp i de empiriska studier jag tidigare gjort – utforska vidare hur vi alls talar om "kulturarv", "minne" och/eller "historia". Vore det möjligt eller önskvärt att använda helt andra begrepp och tänkesätt än de som vanligen är i svang? Eller är vi ohjälpligt fast vid ett behov av någon form av historiskt grundad identitet och det snarare handlar om att välja vilka identiteter som ska premieras?

Archiving a region – a critical analysis of doing cultural heritage

Sara Nyhlén, Katarina L Gidlund

For decades, Europe has been trying to establish a shared European cultural identity in line with the European project, and several issues of exclusion and inclusion have surfaced in relation to this goal. These issues are also relevant in every cultural project seeking to establish something 'common and shared,' since the shared presupposes the other (i.e., an 'otherness') (Hallam & Street, 2013; Kearny, 2005). This means that power, boundary-marking, and exclusion processes are key questions and that an awareness of the practices that either support or question the taken-for-granted cultural identities that are being reproduced is essential. Today, yet another dimension is added when cultural identities are to be made, and made accessible, digitally. The professional knowledge in the cultural sphere must, then, be translated and connected to digitalization practices, which have, for a long time, been kept separate from issues of power, boundary-marking, exclusion, and norm reproduction (Cecez-Kecmanovic, Klein & Brooke, 2008). In this project we analyze images about cultural heritage in a digital community archive. By doing this we can show how the practices of digitalization contributes to the framing of Sweden as traditionally homogeneous and excludes broader perceptions about the region and "Swedishness".

Heritage digitization – are there common practices and common reasons?

Bengt Wittgren

The article will examine the digitization of heritage and use of digital heritage within the civil society in Sweden. Three parties: Swedish local heritage communities, Swedish handicraft societies and the Sami community will be in focus. Are there intersections and gaps in linked, shared and networked cultural heritage between these parties and the public museums? Who have the preferential rights of interpretation? What are selected for digitization and why?

Fragments of mobility – disrupting ethnocentric stories of the past through visual community archives

Sara Nyhlén, Katarina Giritli Nygren

Since the archives serves as sites for historical accumulation, visitation, and recognition, it has become an exemplary space for academic, activist, and community contests over the 'proper' or 'desirable' boundaries of ethnicity, sex, gender, and knowledge. Visual representations of a town are often bound up in touristic sights, nostalgic cultural heritage as well as the 'dispersed memory' of archive pictures. This paper is a critical reading of different visual expressions of the town of Sundsvall, looking for signs of disruptions and instability in what seems to be hegemonic patterns in which white privilege is embedded. Studying the connections and disjuncture's between different stories, seen and unseen, we analyze how cultural identity is often sustained in the interplay of policies and the politics of memory and forgetting. To further explore how to understand the links between archives as technologies for fixing subjects in stories of the past and archives as places for challenging archival lack, we explore the visual representations of community archives. By using the idea of a triptych the paper discusses if the community archives merely reflects officially accepted identities, the dominant ideologies of those in power or if there are possibilities for different senses of historicity being manufactured through time and space, created by different processes of envisioning the city.

Kulturarv, identitet och plats

Cecilia Dahlbäck

Den svenska välfärdsstatens historia lyfts ofta fram som del av den nationella identiteten. Ändå synliggörs förhållandevis sällan de platser som bär på denna historia; byggnaderna är inte skyddade eller inkluderade i det lokala eller nationella kulturmiljöarbetet i någon större utsträckning. Jag kommer att presentera mitt arbete rörande genus och kulturarv och specifikt fokusera på hur avsaknaden av representationer länkade till välfärdens kulturarv i olika lokala och nationella narrativ kan förstås ur ett kritiskt perspektiv. Genom att utgå från ett lokalt exempel och koppla detta till Laurajane Smiths begrepp Authorized heritage discourse ges nya perspektiv på relationen mellan välfärdens kulturarv, identitet och plats.

Krigets kulturarv: Om gränser och gränsskapande, att existera och höra till i Kaukasus och Tornedalen

Minna Lundgren

I den här presentationen utgår jag från faktiska händelser och egna erfarenheter i nuvarande och tidigare konfliktområden och gränsland i Georgien och i Tornedalen. I Georgien handlar det om Abkhasien, en de facto-stat som de jure är en del av Georgien, en etnoterritoriell konflikt, och en omdiskuterad gränslinje som skiljer människor från att röra sig fritt och besöka sina hem. I Tornedalen handlar det om en gräns som drogs 1809 i slutet av finska kriget och som innebar att det som idag är Finland och som fram till 1809 varit en del av Sverige hamnade under ryskt styre fram till 1917. Gränsen har fått konsekvenser bland annat för språkutvecklingen i området, vilket sedan i samband med en alltmer aktiv försvenskningsspolitik, ledde till en diskurs om vad som var fint (det svenska) och vad som var fult (det finska, lägre stående) och i många hem ett flitigt kvävande av det egna språket.

De territoriella förlusterna vid krigssluten har i bägge områdena under sin samtid kallats för "nationella trauman" och lett till nya berättelser om territoriet, vilket i sig är en gränsdragningspraktik för att definiera det som finns innanför gränsen. Detta har också fört med sig en omförhandling av identiteter och olika praktiker för att för politiska syften inkludera och exkludera människor på grundval av deras etniska bakgrund. Delar av presentationen bygger på mina upplevelser av forskningsarbete kring konflikten i Georgien/Abkhasien och hur det bidragit till för mig nya sätt att se på min egen bakgrund. Till min hjälp i diskussionen har jag två sociologer: Andreas Wimmer (2008) och hans taxonomi om hur gränser mellan människor skapas och upprätthålls utifrån diskursiva och sociala praktiker, samt Floya Anthias skrivningar om erfarenheter av tillhörighet.

Vems yoga är det? -att äga tanke och praktik

Anna-Pya Sjödin

I centrum av det planerade bidraget ligger frågor om hur en särskild tradition associeras med en kultur och de underliggande problem detta orsakar i relation till förståelsen, och "approprieringen", av den traditionen.

Centrala diskussionsbegrepp är alltså kultur, tradition och ägandeskap (appropriering). Riktigt hur det ska begränsas och fokuseras är ännu inte klart för mig.

Yoga är en diskurs som omfattar en stor mängd praktiker och texter inom vilka begreppet förhandlas och fylls med mening. Diskursen har också en stor utsträckning både i tid och rum. Och till att börja med behöver man vara medveten om de svårigheter som uppstår i det ögonblick begreppet "yoga" ska ringas in och talas om. "Yoga" kan aldrig frysas, det kan inte utpekas som en enda fast och stilla sak, inte som en enda tanke och inte som en enda praktik. Så vad ska vi titta på i en diskussion om yoga? Är det medeltida alkemiska metoder för att förlänga livet och få en "guld kropp"? Är det 1940-talets utformande av särskilda kroppspositioner, såsom fisken eller hunden? Är det 400-tals systematiseringar av hur man når befrielse från återfödelse genom att sitta avskilt och koncentrera sig på andningen? Eller 600-tals beskrivningar om vilka magiska förmågor utövandet av askes kan ge, såsom att flyga eller besitta döda kroppar? Eller sekelskiftesidéer om en medicinsk yoga renad från konstiga sexuella och magiska praktiker? Diskussionen om yoga och vad yoga är äger rum i både en akademisk, populärvetenskaplig och religiös diskurs vilka alla tre påverkar varandra. Emiska och etiska definitioner och förståelser av yoga böljar således fram och tillbaka.

Fokus för presentationen 14e januari kommer att vara hur yoga förstås och diskuteras av UNESCO som ett nationellt kodat fenomen, dels i informationstext men också i det skrivna beslutet taget 2016.

Vykort som dokumentärt kulturarv

Anki Edlund

Vykortet slog igenom som nytt kommunikationsmedium i början av 1900-talet. Perioden 1900–1920 brukar kallas för vykortets gyllene tidsålder. Vykortspraktiken var inte begränsad till turistvykort som idag, utan vykortet användes som dagens sociala medier där man både kunde upprätthålla sociala nätverk samtidigt som det fanns möjlighet att etablera nya sociala kontakter med hjälp av vykortet. I arkivinstitutionernas samlingar finns många vykort bevarade. Att vykortet bevarats i samlingarna kan förklaras av att de betraktats som historiska vittnen där vykortsmotivet dokumenterat historiska miljöer, men också de människor som levt och verkat i dessa miljöer. Vykortet kategoriseras därför vanligen som fotografier och inte som de medieartefakter som de faktiskt utgör. I ett samarbetsprojekt med Sundsvalls museum har en privatsamlares topografiska vykort från Medelpad 1900–1920 digitaliserats och registrerats på portalen Digitalt museum, totalt 3 000 vykort. Det unika med projektet är att både vykortets bildsida och adressida/meddelandesida har digitaliserats.

Trots att vykort var den vanligaste fotografiska bilden i Sverige fram till första världskriget, och det första kommunikationsmedium där alla medborgare kunde delta aktivt, är vare sig den visuella praktiken eller skriftpraktiken nämnvärt utforskad på svenskt område (Edlund 2012). På internationellt område har vykortet utforskats ur både kommunikationsetnografiska och kulturhistoriska perspektiv (Gillen 2013; Price 2014; Rogan 2005; Schor 1992). I den planerade antologin har jag för avsikt att skriva en essä där jag synliggör vykortsmaterialet som dokumentärt kulturarv. Vykortens bild och text bär på berättelser om både sin samtid och om de människor som skickade och tog emot korten. Vykortsmaterialet har alltså unika möjligheter att både belysa samtidens visuella kultur och skriftkultur. Min avsikt är att studera den tidiga vykortspraktiken ur ett kommunikationsetnografiskt perspektiv med teoretiska utgångspunkter hämtade från New Literacy-teori. På Miun-bloggen "Berättelser om det moderna" finns än så länge några inlägg om den tidiga vykortspraktiken: <https://wpress.miun.se/vykort/>

Poetiskt kulturarv som markerad skillnad

Peter Degerman

Utgångspunkten för mitt projekt är att det litterära språkets och poesins specifika förutsättningar i kulturarvs- och hållbarhetsperspektiv. Den särskilda litterära hållbarheten visar sig som en relation mellan en text som möjliggör att det närvarande förs in i framtiden, och en ursprunglig intention – eller "sanning" – som inte behöver ha något med den framtida förståelsen att göra. Den särskilda "litterariteten" i en text är alltid riktad mot framtiden, menar till exempel Claire Colebrook (2017). De poetiska aspekterna av en text är därmed ständigt öppna mot nya meningar, nya förståelser, samtidigt som den ursprungliga texten alltid måste vara startpunkten för dessa förståelser. I mitt projekt läser jag några poeter från brittisk romantik och viktorianism för att få syn på just denna dubbla funktion, den skillnad mellan kulturarv och framtidsriktning som utgör basen för en särskild poetik. Den kända dikten "Goblin Market" av Christina Rossetti får tjäna som exempel på hur den poetiska texten hela tiden förändras i förhållande till nya förståelser. Vi kan läsa dikten som ett uttryck för sin tid och sitt sammanhang, för den viktorianska epoken, eller som en historia för barn – som den kom att uppfattas vid tiden för tillkomsten – men samtidigt måste vi erkänna många av de senare läsningarna av dikten som minst lika substantiella. Från 70-talet och framåt har dikten läst som, bland annat, ett uttryck för homosexualitet (Gilbert & Gubar, 1979; Welter, 2006), för kapitalistisk marknadsekonomi (Holt, 1990; Mendoza 2006), samt också i ett ekokritiskt perspektiv (Scott, 2007; Mason 2018). Genom att ta sikte på mellanrummen mellan dessa skilda läsningar avser jag att säga något om det obeständiga som det enda poetiskt beständiga i ett kulturarvesperspektiv.

Deltagare

Mattias Bäckström, NTNU

Cecilia Dahlbäck, Mittuniversitetet (HSV)

Peter Degerman, Mittuniversitetet (HSV)

Anki Edlund, Mittuniversitetet (HSV)

Samuel Edquist, Mittuniversitetet (HSV)

Daniel Eklund, Sundsvalls kommun, Sundsvalls museum

Sofia Eriksson Bergström, Mittuniversitetet (UTV)

Erika Forsberg, Sundsvalls museum/ Friluftsmuseerna

Katarina L Gidlund, Mittuniversitetet (HSV)

Katarina Giritli-Nygren, Mittuniversitetet (HSV)

Ola Hanneryd, Härjedalens fjällmuseum

Kajsa Hartig, Länsmuseet Västernorrland

Ida Marie Høeg, Universitetet i Agder

Annika Hellman, Mittuniversitetet (UTV)

Karin Jarnkvist Mittuniversitetet (HSV)

Tina Johansson, Sundsvalls kommun, Sundsvalls museum

Mats Johansson, Sundsvalls kommun, Sundsvalls museum/friluftsmuseerna

Kristina Jonsson, Jamtli/NCK

Helena Kuhlefelt, Nordiskt Centrum för Kulturarvspedagogik (NCK)

Minna Lundgren, Mittuniversitet (HSV)

Sofia Lundin, Region Västernorrland

Anna Molin, Sundsvalls kommun, Sundsvalls museum

Carina Möllerberg, Sundsvalls kommun, Sundsvalls museum

Carola Nordbäck, Mittuniversitetet (HSV)

Lena Nygren, Sundsvalls kommun, Sundsvalls museum

Sara Nyhlén, Mittuniversitetet (HSV)

Anna-Pya Sjödin, Mittuniversitetet (HSV)

Sofia Sjöström, Sundsvalls kommun, Sundsvalls museum/Norra berget

Jonas Walker, Sundsvalls kommun

Christina Wistman, Jamtli

Bengt Wittgren, Västernorrlands museum

Gustav Wollentz, NCK

Mittuniversitetet
MID SWEDEN UNIVERSITY